

Dwars door de duinen

Nieuwtjes en weetjes over planten, dieren en duinen

Bosuilen sterk terug

In het vorige nummer van DUIN schreven we over bosuilen in de duinen en landgoederen van Noord-Kennemerland. De afgelopen tien jaar waren er nog vijftig tot zestig paren. Een forse afname ten opzichte van de periode daarvoor. Boosdoener: de havik. De bosuilen die dit lazen hebben blijkbaar besloten het niet op zich te laten zitten. Dit voorjaar telde Arend de Jong prompt ruim zeventig territoria, het hoogste aantal sinds eind jaren negentig.

Voor de Noordkennemer bosuilen is 2011 een bijzonder goed jaar. De meer dan honderd territoria van beginjaren negentig zijn niet in beeld, maar ruim zeventig territoria is toch een onverwacht succes. Foto: Chris van Rijswijk (www.birdshooting.nl).

Kaspische plevier in De Nederlanden

De Kaspische plevier was afgelopen april te bewonderen in natuurontwikkelingsgebied De Nederlanden, in de duinen ten noorden van De Koog. Gedurende twee dagen stroomden de vogelaars toe. Een passerende havik, een hoog opvliegende plevier en uit was de pret... Maar nagenieten kan altijd. Foto: René van Rossum.

'Nieuw' Beeckestijn geopend

In de vijftiende eeuw woonde hier de familie Beeckestijn. Het huidige landgoed is echter gebouwd door invloedrijke Amsterdamse regentenfamilies. Waarschijnlijk was op Beeckestijn de eerste Engelse tuin in Nederland te bewonderen (1772). Foto: Arjan Bronkhorst.

Eind mei is Beeckestijn, een prachtige buitenplaats in Velsen, officieel overgedragen aan de nieuwe eigenaren, Natuurmonumenten en de Vereniging Hendrick de Keyser. Het is de bedoeling dat Beeckestijn een nationaal 'podium voor tuin- en landschapcultuur' wordt. De Vereniging Hendrick de Keyser onderhoudt het monumentale buitenhuis. Hier is een permanente tentoonstelling ingericht over de 'logica van het landschap'. Vereniging Natuurmonumenten gaat de tuinen en het parkbos beheren. Beeckestijn is bijzonder omdat hier uiteenlopende tuinstijlen naast elkaar bewaard zijn gebleven. Meer informatie op www.buitenplaatsbeeckestijn.nl

Evolutie bij duinslakken?

Kleur en tekening van tuinslakken zorgen voor camouflage en helpen de temperatuur te reguleren. Onderzoekers van Naturalis wilden weten of de kleur van deze slak - die ook veel in de duinen voorkomt - in de loop van de tijd verandert. Het idee was dat de slakken lichter zouden zijn geworden als aanpassing aan het opwarmende klimaat. Evolutie in het klein. Hedendaagse slakkenhuisjes werden vergeleken met oudere huisjes uit de verzameling van Naturalis. Alleen de huisjes van slakken in de duinen bleken lichter van kleur geworden. De onderzoekers denken dat dit misschien komt omdat de slakken zich in het duin minder goed kunnen verschuilen tegen de felle zon. Erg logisch is dit volgens ons niet. Jarenlange vergrassing en verstruiking hebben juist voor meer beschutting gezorgd, zou je zeggen. Dus wat er wél aan de hand is met die bleke duintuinslakken...?

Over rozen...

Iedereen houdt van rozen. Egelantier, hondsroos en duinroos zijn de bekendste duinsoorten. Wetenschappers hebben ontdekt dat er veel meer soorten rozen zijn dan we dachten. In heel Nederland blijken zesentwintig soorten te groeien, zeventien inheems en negen verwilderd. In de duinen komen maar liefst vijftien inheemse soorten voor (plus de meeste verwilderde). Zeven wilde soorten komen alleen of vooral in de duinen voor. Op zoek dus naar de beklierde heggenroos, de behaarde struweelroos en de schijnhondsroos. Al deze 'nieuwe' rozen zijn te vinden in een speciale uitgave van Gorteria, het blad van het Nationaal Herbarium (www.nationaalherbarium.nl/gorteriaweb/). Voor de liefhebber.

De egelantier is een van de bekendere rozen. Na twintig jaar veldonderzoek is gekozen voor de soortomgrenzingen van Henker in de *Illustrierte Flora von Mitteleuropa*. Die wijken af van Heukels' *Flora van Nederland*. Daardoor is Nederland nu een aantal rozensoorten rijker. Foto: Joost Bouwmeester.

Stevige opknapbeurt Bakenvallei

Langzaam maar zeker komen de 'echte' duinen weer terug in Voornes Duin. Afgelopen winter is de Bakenvallei bij Oostvoorne door het Zuid-Hollands Landschap aangepakt. Struiken en bomen zijn weggehaald en de bodem is afgeplagd. Zo wordt ruimte gemaakt voor de supersoortenrijke natte en droge duingrasslanden waardoor Voornes Duin internationaal faam geniet. Eerder heeft Natuurmonumenten dit soort beheermaatregelen uitgevoerd bij de Panweg en bij de Vogelpoel. Hier is nu weer een glooiend duinlandschap ontstaan, met hier en daar een poel, een duinvalleitje of een struikpartij. De echte duinsoorten profiteren van de beheermaatregelen. Zo keerde de boomleeuwrik na tientallen jaren afwezigheid terug. Ondanks zijn naam is dit een vogel van het open duin. Dit jaar was de zang van deze lentebode op meerdere plekken in Voornes Duin te horen.

Engelse bordercollies helpen Marijke om het Veluws heideschaap op de juiste plek te laten grazen. Marijke stuurt haar honden naar links of naar rechts met behulp van fluitcommando's. Foto: Martin Mooij.

Schapen weer aan de slag

In de duinen bij Bergen is de schaapskudde van herder Marijke Dirkson deze zomer weer hard aan het werk. Sinds begin mei storten haar 250 Veluwse heideschappen zich op grassen en struiken en zorgen zo dat het duin open blijft. Ze grazen ook op plekken waar vrijwilligers bomen en struiken hebben weggezaagd. Ze vreten de nieuwe uitlopers op waardoor de houtige gewassen niet meer terugkomen. Marijke en haar bordercollies nemen de schapen elke dag mee naar een stuk duin dat volgens plan een vreetbeurt nodig heeft. In de weekeinden staan ze in een terrein dat met een vast raster is afgezet. De kudde graast vooral in het gebied rond de Zeeweg en de Uilenvangersweg. Je kunt ze gemakkelijk te zien krijgen vanaf de paden of vanaf een uitkijkpunt. Meer over Marijke, haar schapen en haar werk vind je op www.rinnegom.nl/marijke.html

DNA verradt nooit gevonden paddenstoelen

Paddenstoelen zijn de vruchtlichamen van schimmels. Ze verschijnen boven de grond om sporen te verspreiden en verdwijnen weer snel. De schimmel zelf leeft vrolijk door. Van sommige soorten schimmels zijn de bijbehorende paddenstoelen soms jarenlang niet te zien. Het is daarom lastig om je alleen door de vruchtlichamen een goed beeld te vormen van het voorkomen van schimmels/paddenstoelen. Tegenwoordig kan met DNA-technieken ook de schimmel zelf op naam worden gebracht. Onderzoekers van het Nationaal Herbarium Nederland namen bodemonmonsters in kruipwilgstruwelen in de duinen. De resultaten waren verbluffend. Zo werden in een grondmonster van slechts 8 gram meer dan vijfhonderd soorten schimmels gevonden. Ook werden 'paddenstoelen' vastgesteld waarvan de vruchtlichamen in Nederland nooit zijn gezien. Het betreft soorten die

wel in arctische gebieden en op bergen zijn gevonden, zoals *Cortinarius favrei*, een gordijnzwam die nog geen Nederlandse naam heeft.

Paddenstoelen verraden de kwaliteit van de omgeving waarin ze groeien. Helaas zijn ze maar kort zichtbaar en verschijnen ze soms helemaal niet. Van de geografische verspreiding van paddenstoelen is daardoor maar weinig bekend. DNA-onderzoek moet uitkomst brengen. De resultaten zijn verbluffend: deze gordijnzwam bijvoorbeeld was nooit eerder in Nederland gezien. Foto: József Geml.

Dwars door de Duinen-'tiplijn'

Weet u een leuk nieuwtje over een bijzondere plant, dieren die zich uitbreiden, een opvallend publieks- of kunstproject of succesvol natuurherstel? Geef ons een tip, dan kunnen we er in deze rubriek melding van maken. Ons e-mailadres is: info@duinbehoud.nl; met als onderwerp '4D'.